

Traziti posao može se spontano uraditi. Ali ipak komunikacija i lokalni običaji su vrlo važni. Korisno bi vam bilo da se prvo raspitate prije nego što počnete tu pretragu: nije dovoljno da samo imate vještine, treba da pokažete to na najbolji način poslodavcu. Postoje službe koje mogu me uputiti.

Pitanja koja sam sebi postavljam:

	DA	NE	
Mogu li donijeti potrebne dokumente ?			Popunjavam moj dosije: diploma, uvjerenje za obuku, upis za nezaposlene,...
Mogu li jasno objasniti moj profesionalni cilj i moje sposobnosti ?			Pravim procijenu sposobnosti na primjer u FOREM, u organu za socijalno-profesionalno umetanje, u jedan regionalni centar za integraciju...
Imam li dobar curriculum vitae (kratka nastavna moja biografija) CV i dodatno pismo? Koje su moje sposobnosti i moje prednosti? Jeli to dovoljno za poslodavca?			
Jeli sam trazim? Jesam li dovoljno upoznat sa tim da bi znao na primjer jeli saljem pismo spontano ili odgovaram na oglase za posao? Znam li gdje naci te oglase?			Idem na savijet u FOREM, u organ za socijalno-profesionalno umetanje, ili ucestvujem u grupu za pretragu posla.
Jesam li vec isao na intervju za posao? Sta cu reci? Kako cu se predstaviti?			Idem na savijet u organ koji predlaze jobcoaching ili pravim praksu u grupi za pretragu posla.

FOREM je jedna javna služba za posao i profesionalnu obuku u Wallonie. U FOREM se upisujem kao nezaposlenik. Preko interneta www.leforem.be, mogu koristiti neke usluge: oglasi za posao, obuke, informacije za posao, sajam zapošljavanja,...Kada sam nezaposlen, savjetnici prate moj dosije i mogu me uputiti.

Kao nezaposlenik, imam ja obaveze i posebno da aktivno trazim posla. Ako dobijem poziv, moram otici. Moram uvijek imati dokaz za sve sto sam uradio i obavijescavam mog savjetnika u vezi svake promijene moje situacije.

Ima drugi efikasan nacin da se nade posao: moja **socijalna mreza**. Mi procijenjujemo da se najviše nade posao preko usta-na-usta: prijatelji, porodica su vrijedni saveznici. Mnogo poslodavaca imaju povijerenje kada im neko jednu osobu preporuci.

U vezi strategije za integraciju, socijalna mreza je jedna od naj vaznih.

Privremene agencije su dobar sagovornik za neku industriju. U belgiji, nekoliko desetina kompanija u wallonie.

Privremenik je angazovan preko privremene agencije za jednog poslodavca na privremeno. Taj posao je regulisan i ta zaposlena osoba privremeno ima ista prava kao i ostali radnici u vezi penzije, odmora, zdravstveno osiguranje...

Neke agencije obracaju veliku paznju na kulturalne raznovrsnosti.

Oglasci u novinama, i preko interneta su klasican nacin za pretragu posla.

Pazim da lijepo procitam oglase da nebi pao na posao na crno ili na lazne oglase (prevarenje). Ne idem na termin kada se drzi u hotelu. Bolje da se pogleda na novine i na vebsajt FOREM.

Kada sam odlucio za moj profil, moj profesionalni cilj i moje sposobnosti, onda mogu pronaci odgovarajuće poslodavce i poslati im spontanu primjenu. Ako su pretraga i komunikacija u redu, to je naj vrijednija strategija.

I konacno, mnogo organa kao organi za **socijalno-profesionalno umetanje** (OISP), razna udruzenja, domovi pružaju usluge za podršku u vezi pretrage posla. Ako nisam dovoljno upoznat sa tim, bez oklijevanja idem kod njih za pomoc.

Vaznja diplome (ekvivalencija)

Za valiki broj stranih diploma, jedna ekvivalencija treba da se napravi u sluzbi za ekvivalentnost (jednaka vrijednja diplome) u Francuskoj Zajednici.

Pazite ta procedura je dugotrajna i mora se napraviti dosije koji odgovara na specificne zahtjeve.

Koristan link: www.equivalences.cfwb.be 02 690 86 86

Diskriminacija u vezi zaposljenja je zabranjena i kaznjena preko zakona. Ali ipak to nije dovoljno da se iskorijene stereotipi nekog mentaliteta.. Onda je dobro da se pripremimo i za te situacije.

Kada se primjeti diskriminacija, moze se to prijaviti. UNIA (Međufederalni centar za jednake mogućnosti) je javna nezavisna služba koja se bori za jednakošć i protiv diskriminacije. On može upravljati na mjesto diskrimirane osobe. U slučaju problema, mogu stupiti u kontakt sa tim službama: bezplatna telefonska veza 0800/12800 ili unia.be

U Belgiji , posao je reznovrsno regulisan na svakom sektoru. Prica se obicno o privatnom i javnom sektoru, trgovacki i ne trgovacki sektor. I svaki sektor je posebno regulisan (kao na primjer sektor konstrukcije) preko jedne “Zajednicke komisije” koja odreduje uslove rada.

Posao obuhvaca radni ugovor. To je legalno angazovanje u koje prisustvuju najmanje dva dijela i koji zadaje svakome prava i obaveze. Ti dijelovi se obicno zovu “poslodavac” i “radnik”.

Radni ugovor zadaje svima obaveze (radno vrijeme, zadatke, prihod, odmor,...). Poslodavac i radnik moraju jedan drugog da postuju. Moraju imati postovanje dobrog ponasanja za vrijeme ugovora.

Postoje raznovrsni ugovori: puno radno vrijeme, dijelovno radno vrijeme, zamjena, privremeo (poslodavac je agencija za privremeni posao), posao sa rokom trajanja (CDD= datum od pocetka i kraja su upisanu u ugovoru) i bez roka (CDI= dugotrajnost nije upisana)...

Naj cesce, ugovor obezbijeduje jedan period za probu: to pruza priliku da i jedan i drugi dio vide jeli odgovaraju jedni drugima, i ako ne, moze se prekinuti ugovor bez odstete.

Ako poslodavac ili radnik zele da prekinu ugovor, ima jedan rok rada sto je obavezan.: ima jedan minimalni rok da se postuje prije nego sto se napusti posao. To zavisi od situacije i vrste radnog ugovora.

Zato pazim da potpisem pravilan ugovor. Ako je prvo iskustvo, ili ako sumnjam nesto, idem po savijet u sindikatu ili FOREM ili u socijalne sluzbe

Radna dozvola

Zaposljavanje stranih radnika je regulisano preko zakona od 30og aprila 1999 i preko kraljevske uredbe od 9 og juna 1999 (u vezi radne snage). Stvarno su komplikovana prava za pristup na posao za strane radnike isto kao i pravila za dobijanje radne dozvole.

Od 2019-og, moja boravišna dozvola pokazuje da li imam pravo na rad, ili ne.

Ako mogu raditi, to se pokazuje na moju boravišnu dozvolu :

- "Tržište rada : Ograničen pristup" : imam pravo da radim samo kod jednog poslodavca za samo jedan zadatak, koji je primio ovlašćenje da me zaposli kada sam podneo zahtev za jedinstvenu dozvolu.

III

- "Tržište rada : Ograničen pristup" : imam pravo da radim kod bilo kog poslodavca za sve plaćene struke. Ne moraju se dovršiti dodatne formalnosti

Ako nemam pravo raditi, napisano je : "Tržište rada : ne".

Korisne adrese

SPW - DG opertivna Ekonomij, Posao, Pretraga

Odijeljenje Posao i Obuka

Direction Emploi et Permis de travail

Place de Wallonie, 1 - bâtiment 2

5100 Jambes

Obavljati samostalnu delatnost (biti sam svoj gazda), sve osobe koje nemaju belgijansko drzavljanstvo moraju dobiti karticu za profesionalce sa poslovnog šaltera za preduzeća.

Ipak imaju stranci kojim to ne treba:

- Gradani od 25 zemalja Evropske Zajednice i neki clanovi porodice koji sa njima zive;
- Regulisane izbjeglice i osobe koje imaju neogranicen boravak;
- Suprug/a belgijanaca/ke i neki clanovi porodice sto se s nji/njom instaliraju ;
- Suprug/supruga koji pomazu muzu/zeni za rad u privatnom sektoru ;
- Osobe na sluzbenom putu, osobe za konferencije, novinari, sportiste i umjetnici ako trajanje boravka ne prelazi 3 mjeseca uzastopno ;
- Strani studenti koji dolaze na obuku u vezi njihovog skolovanja ;
- ...

Trebaju i drugi uslovi da se popune : neki sektori imaju pravila.

Za neki posao za koji treba da se upise u Trgovacku knjigu ili vjestina, treba da se pokaže znanje upravljanja. Ako je potrebno mogu ici na ispit sa Službe centralnog žirija.

Za neki posao su potrebene **profesionalne vjestine** i/ili **diplome**. Za mnoge strane diplome treba se napraviti ekvivalentna diploma i toz naci da se zahtjev napravi na Uslugama za priznavanje diploma u Francuskoj Zajednici.

Administrativne obaveze moraju da se popune kao:

- Upis u **kasu za socijalno osiguranje** (prilozi se placaju svako tri mjeseca)
- Zahtijevati jedan broj preduzeca na salteru za preduzeca sa sertifikatom.
- Zahtijevati registraciju u **Knjizi za trgovce** (osim nekih zanimanja kao liberalno zanimanje, poljoprivrednici,...)
- Prijaviti rad u **PDV** (popuniti izjavu i placati svako 3 mjeseca iznos duga, osim nekih zanimanja kao glumci, pjevaci, manekeni, disk dokeji, liberalna zanimanja,...)
- Otvoriti **poseban ziro racun** za posao u privatnom sektoru
- Treba se paziti na racunovodstv. Preporuceno je da se rad isa racunovodom
- Upisati se u zdravstveno osiguranje
- Placati godisnji porez.

Koristan link:

 <https://economie.fgov.be/fr/themes/entreprises/creer-une-entreprise/les-conditions-dacces-la>

Kada posao nije prijavljen to se zove rad na crno. To je placeno a nije prijavljeno javnim vlastima. To tako izbjegava pravila solidarnosti belgijanskih prava (porezi, socijalni doprinosi,...) i moze se kazniti.

Na primer: Komsinica me zamoli da okrecim joj kucu i placa mi 5€/sat.

Kada se radi na crno nema legalnog ugovora. Onaj takozvani “poslodavac” ne ispunjava svoje socijalne i porezne obaveze. Imaju veliki rizici i teske poslovice i za poslodavca i za radnika kada se bavi sa tom vrstom posla

- Bez radnog ugovora postoji rizik da me ne plate ili djelovno (naprimjer zaborav za dodatne casove). Cesto imaju prevare!
- Nemam nikako pravo na socijalno osiguranje (nesposobnost za rad, trudnoća, invalidnost, smrt, penzija, nezaposlenost). U slucaju udesa (ozlijeda) nemam osiguranja. Toz naci ni osiguranje ni zalba.
- Poslodavac moze od mene da zahtijeva sve sta zeli: da mi manje placa, da radim duze nego sto je legalno radno vrijeme, moze me otpustiti kada hoce...
- Ako primam prihod od biroa za nezaposlene ljude ili od socijalnog, mogu me kazniti, izkjuciti iz sistema, i mozda cu morati vratiti taj novac.
- Prijave rada na crno i kontrole su ceste, sa posledicama kao kazne i druge sankcije.

Inspekcija za zakone socijalnih poslova je nadlezna u vezi prava za rad. Ona se bavi na primer za problema prihoda, vrijeme prije napustanja posla, trajnost radnog vremena. Ona moze da napravi kontrole na radnom mjestu ili sama to da odluci ili sto se neko zalio, da bi provjerila da li se postuje radno pravilo.

U slucaju problema mogu besplatno se obratiti Inspekciji za Zakone Socijalnih poslova ili sudu koji se bavi sa tim poslovima. Mogu isto da idem na savijet kod jednog sindikata.

- SPF Emploi, Travail et Concertation sociale - Rue Ernest Blerot, 1 - 1070 Bruxelles - 02 233 41 11 - information@emploi.belgique.be